

אוניברסיטת חיפה – הקוד האתי

אוניברסיטת חיפה היא אוניברסיטת מחקר מרכזית במדינת ישראל ומוקד אקדמי של צפון הארץ. ייעודה של האוניברסיטה הוא השגת הידע וקידומו תוך מצוינות אקדמית, ותרומה לחברה הישראלית ולעולם באמצעות מחקר והוראה. אוניברסיטת חיפה מחויבת לאיכות אקדמית ולישר אינטלקטואלי ושואפת לטפח בקרבה חדשנות, רב-תחומיות ויצירתיות. בלב האידיאל האוניברסיטאי נמצא החופש האקדמי (ראו נספח). האוניברסיטה חותרת ליצור קהילת חוקרים/ות, יוצרים/ות ולומדים/ות איכותית, מגוונת ופורייה – קהילה המתנהלת מתוך חירות המחשבה והדיון, כבוד לאדם ואחוות עמיתים (קולגיאליות), שבה חדות הידע והגילוי לשמם והרצון לתרום מולידים מחקר והוראה איכותיים.

מסמך זה, **הקוד האתי של אוניברסיטת חיפה**, הוא תעודת הזהות הערכית שלה ומתווה נורמטיבי עבור האוניברסיטה והקהילה האוניברסיטאית. במסמך האוניברסיטה מגדירה את עצמה מבחינה ערכית ועקרונית, ומציגה את ערכי היסוד שלה כבסיס לאידיאלים שאליהם היא שואפת ולנורמות המנחות אותה ומצופות מעובדותיה/דיה, תלמידותיה/דיה והבאות/אים בשעריה. אין אפשרות או כוונה לדון כאן בכל מצבי הפעולה או הכללים העשויים להיות רלבנטיים, וערכי היסוד והשכל הישר ינחו את הפעולה הראויה גם במקרים שאינם מוזכרים. המסמך על נספחו הוא הצהרתי וחינוכי, וכפוף לדיון, חוקת האוניברסיטה, תקנוניה, נהליה וכללי המשמעת הנהוגים בה והחלים על עובדותיה/דיה, תלמידותיה/דיה והבאות/אים בשעריה.

האוניברסיטה מהווה עבור תלמידיה ותלמידותיה בית אינטלקטואלי: היא מעניקה נכסי מדע ותרבות בתחומי הלימוד השונים ומאפשרת גישה לאוצרות הרוח האנושית. בד בבד, האוניברסיטה מקנה כלים להתפתחות אישית ומקצועית, ומקדמת את יכולתם של הלומדים והלומדות בה להתמצא, לתפקד, להנהיג ולהצליח בחברה הישראלית ובעולם המודרני. עבור החברה הישראלית, האוניברסיטה מצמיחה אנשים חושבים/ות, משכילים/ות ויוצרים/ות, ומכשירה אנשי/נשות מקצוע טובים/ות בתחומים מגוונים, הפתוחים/ות לשיתוף פעולה רב-תחומי והשואפים/ות להמשיך להתפתח, להנהיג וליישם את שרכשו. הלימודים באוניברסיטה מפתחים חשיבה פתוחה, ישרה, עצמאית וביקורתית, תוך חתירה להבנה, העמקה, שיטתיות, תחכום, דיוק ויצירתיות.

בהיותה אוניברסיטה במדינת ישראל, הפועלת בחברה מגוונת ובעיר ייחודית באופייה, מקפידה אוניברסיטת חיפה על שמירת כבוד האדם וחוקי המדינה, ונוקטת בגישה פתוחה, סובלנית, משתפת ופלורליסטית. האוניברסיטה חותרת לפעול באופן אוטונומי ולהתנהל בצורה דמוקרטית וגלויה ככל הניתן, ומבקרת את עצמה מתוך כוונה מתמדת להשתפר. אוניברסיטת חיפה עומדת על שמירת סביבת עבודה ולימוד בטוחה, חופשייה ומכבדת בני אדם, ומחויבת למנוע הטרדה מינית וסוגים אחרים של התעמרות, השפלה או אלימות. האוניברסיטה מתייחסת לכל באופן שוויוני, הוגן וענייני ואינה מפלה על בסיס שיקולים כגון גזע, מוצא, מין, מגדר, דת, לאום, השקפה פוליטית, מצב משפחתי, נטייה מינית או מוגבלות לא רלבנטית.

ערכי היסוד

- ❖ אהבת הידע ומצוינות אקדמית
- ❖ תרומה לחברה הישראלית ולעולם על ידי מחקר והוראה
- ❖ חופש אקדמי
- ❖ כבוד האדם

אידיאלים ונורמות

החוקרים והחוקרות אנשי הסגל האקדמי יכירו לעומק את הידע, את המיומנויות הנדרשות ואת ההתפתחויות החדשות בתחומם/ן ויחזרו לפתח את עצמם/ן לכדי מקצוענות ומצוינות. הם/ן ישאפו באופן שיטתי ותוך מיצוי יכולותיהם/ן ליצור ולחדש, לתרום למחקר האקדמי ולפרסם בבמות האקדמיות האיכותיות המוכרות בתחומם/ן שבהן נהוג שיפוט עמיתים/ות. הם/ן יתנהלו מתוך ישר אינטלקטואלי וישרה אישית תוך ביקורת עצמית ופתיחות לביקורת עמיתים/ות. החוקרים והחוקרות ינהגו באחוות עמיתים/ות, ויקפידו על הכרה נאותה בתרומתם/ן של עמיתיהם/ן ותלמידיהם/ן למחקריהם/ן. הם/ן יקפידו על מחקר עצמאי ונטול הטיות, יימנעו מניגוד עניינים ויחזרו לעמידה במחויבויותיהם/ן המחקריות כלפי

האוניברסיטה והגורמים שעימם התקשרו לשם ביצוע המחקר. החוקרים/ות יקפידו על כללי האתיקה במחקר ובניסויים בבני אדם ובבעלי חיים וינהגו ברגישות הראויה.

המרצים והמרצות אנשי הסגל האקדמי יתעדכנו וישתפרו כל העת בידיעותיהם/ן ובמיומנותם/ן הפדגוגית ויחזרו להוראה פתוחה, ביקורתית, מעניינת, חדשנית ויצירתית. הם/ן ישאפו להעמיד לרשות תלמידיהם/ן את הבסיס האקדמי החיוני ויצילו בפניהם/ן את חזית המחקר בתחומם/ן. בהוראה לתארים מתקדמים ישקדו על טיפוח דור המשך של חוקרים/ות וישאפו לצייד אותם/ן בכלים העדכניים ביותר הנחוצים להמשך התפתחותם/ן המחקרית. המרצים והמרצות ילמדו באופן מקצועי וענייני ויעשו שימוש ראוי בחופש האקדמי (ראו נספח). הם/ן יתנהלו עם העמיתים/ות האקדמיים/ות, הסטודנטים/ות ואנשי הסגל המנהלי מתוך ישרה ובאופן הוגן, מכבד, זמין, קשוב ואחראי. המרצים/ות יהיו מסורים/ות להוראה וישאפו לקדם כיאות את תלמידיהם/ן.

הסטודנטים והסטודנטיות ילמדו ויתקדמו מבחינה אינטלקטואלית ומקצועית, ישאפו להישגים אקדמיים גבוהים ויפעלו מתוך אחריות אישית בלימודיהם/ן. הם/ן יקפידו על ישרה בהתנהלותם/ן האקדמית לרבות על דיווח אמיתי, אמין ומדויק ועל ציטוט וייחוס נאותים והוגנים. הסטודנטים/ות יתנהלו עם המרצים/ות והחוקרים/ות, הסגל המנהלי ועמיתיהם/ן לספסל הלימודים בהגינות ובכבוד ויתרמו את חלקם/ן לסביבה לימודית פתוחה, חיובית ופורייה.

הסגל המנהלי יפעל לקידום מטרות האוניברסיטה ויסייע למחקר ולהוראה המתנהלים בה ביושר, במסירות, במקצועיות, ביעילות ובשיקול דעת. אנשי ונשות הסגל המנהלי לא יחסו להביע את דעתם/ן המקצועית. הם/ן יקפידו על כבוד הסכמים וכללי מנהל וניהול תקינים, יפעלו בשקיפות, ויתנהלו עם הבאים/ות עמם/ן בקשר במסגרת עבודתם/ן, באוניברסיטה ומחוצה לה, מתוך ישרה ובאופן הוגן, מכבד, זמין, קשוב ואחראי.

המשמשים/ות בתפקידי ניהול והנהגה ברמות וביחידות השונות יהיו שותפים/ות בגיבוש מטרותיה של האוניברסיטה ויחידותיה ויובילו אותן על בסיס ערכי היסוד, האידיאלים והנורמות המוצגים במסמך זה, מתוך מחויבות ציבורית, מנהיגות, פתיחות לביקורת ומתן דוגמה אישית. הם/ן יחזרו לנהל ולפתח את האוניברסיטה ויחידותיה באופן מקצועי, יצירתי ואחראי, מתוך איזון בין צרכי ההווה והעתיד, ויפעלו לטפח יוזמה, מחויבות ותחושת שותפות.

כלל עובדי ועובדות האוניברסיטה (הסגל האקדמי והמנהלי כאחד) והסטודנטים/ות שלה יפעלו ביושר ובתום לב, תוך הקפדה על טוהר המידות והימנעות מפעולה שיש בה ניגוד עניינים. עובדי/ות האוניברסיטה והסטודנטים/ות לא ינצלו לרעה עמדות כוח ויחסי מרות, ויעשו שימוש ראוי בחופש האקדמי (ראו נספח). הם/ן יקפידו על פרטיות וחסיון כנדרש וימנעו מפגיעה בזכויות יוצרים וקניין רוחני, ישמרו על רכוש האוניברסיטה, יעשו שימוש יעיל במשאביה, ולא ינצלו לרעה את שם האוניברסיטה. עובדי/ות האוניברסיטה והסטודנטים/ות יראו את עצמם כשותפים/ות לקהילת האוניברסיטה ויהיו חברים/ות חיוביים/ות ופעילים/ות ביחידות האקדמיות והמנהליות שאליהן הם/ן משתייכים/ות ובאוניברסיטה בכללותה.

אוניברסיטת חיפה היא מוסד מוכר להשכלה גבוהה. האוניברסיטה תחתור לפתח סביבת עבודה מיטבית למחקר ולהוראה. היא תנהל את עצמה באחריות וביעילות ותעשה שימוש מושכל במשאביה ובתקציביה. האוניברסיטה תתנהל בהוגנות עם גורמים שמחוצה לה, ותשאף לשקיפות במידת האפשר. היא תתייחס בהוגנות ובכבוד לכלל עובדיה ועובדותיה תוך הקפדה מיוחדת על יחס נאות לעובדים ועובדות זוטרים ולנטולי קביעות, ולתלמידיה/ותיה בכל המסגרות. האוניברסיטה תשאף לפתח אפשרויות ללימוד בה לאוכלוסיות רחבות, ותחתור להיות נגישה לאנשים עם מוגבלויות. היא תנהג מתוך מודעות ואחריות לסביבה שבקרבה היא פועלת, ותנסה למזער את הסבל הכרוך במחקרים בבעלי חיים הנערכים בה כחוק. האוניברסיטה תפעל לפתח קשרים בינלאומיים עם מוסדות וגורמים אקדמיים בעולם ולקדם חילופי חוקרים/ות וסטודנטים/ות. היא תפתח את שעריה במידת האפשר לציבור הרחב בכל הנוגע להאזנה להרצאות פתוחות ולגישה לספרייתה, תתרום להשכלה הכללית גם באמצעות הוצאת הספרים שלה והמדיה האלקטרונית ותעודד מעורבות והתנדבות של אנשיה בקהילה. האוניברסיטה תפעל לשמר את הקשר עם הגמלאים/ות, ותשאף לאפשר לחוקרים/ות אקדמיים בדימוס המעוניינים/ות בכך להמשיך להתפתח וליצור במסגרתה. היא תתייחס בכבוד לידידי/ות האוניברסיטה ולתורמים/ות ותפעל לשמור על קשר עם הבוגרים והבוגרות שלה. האוניברסיטה תפעיל שיקול דעת ערכי בקבלת תרומות ותעניק תארים לשם כבוד באופן שמתיישב עם ערכי היסוד שלה.

האוניברסיטה תקפיד בבחירת והערכת סגל העובדים/ות והסטודנטים/ות שלה. האוניברסיטה תבחר אנשי/נשות סגל אקדמי באופן מקצועי, הוגן וענייני על פי מצוינותם/ן האקדמית והתאמתם/ן למטלות המחקר וההוראה. היא תקדם/ן ותעניק להם/ן קביעות באופן מקצועי, הוגן וענייני ולפי סטנדרטים אקדמיים בינלאומיים נאותים וגבוהים ביותר. האוניברסיטה תבחר אנשי/נשות סגל מינהלי על פי התאמתם/ן לתפקידים הנדרשים בתחומה ובהתאם לצרכיה, תקדם/ן ותעניק להם/ן קביעות באופן מקצועי, הוגן וענייני. היא תקבל סטודנטים וסטודנטיות על פי קריטריונים אקדמיים מובנים ורלבנטיים,

תיתן התאמות, מלגות ופרסים באופן מקצועי, הוגן וענייני ותעניק תארים אקדמיים על פי הסטנדרטים האקדמיים הראויים.

קהילת האוניברסיטה תפעל להבנה והטמעה של ערכי היסוד, האידיאלים והנורמות שבמסמך זה ותשאף להתנהל לפיהם.

נספח : החופש האקדמי

בלב האידיאל האוניברסיטאי נמצא החופש האקדמי – חירות מיוחדת ששורשיה בסקרנות ובכמיהה האנושית לידע, וזכות הניתנת לאקדמיה הקשורה לחופש הביטוי ומתווספת אליו ואל זכויות האזרח האחרות המתקיימות במדינה דמוקרטית. החופש האקדמי הוא ביסודו הזכות והאפשרות לחתור להשגת הידע וקידומו – לחקור, לפרסם, ללמד וללמוד באופן חופשי בהקשר האקדמי. חשיבותו של החופש האקדמי מרכזית הן ברמה העקרונית והן כתנאי למימוש מטרות האוניברסיטה. יחד עם זאת, כמו חופש הביטוי גם החופש האקדמי יכול להיות כפוף לאיזונים בינו ובין זכויות אחרות, במקרים של התנגשויות חריגות ביניהן. החופש האקדמי הוא בסיס להשגת ידע ומצוינות אקדמית, ולתרומתה של האוניברסיטה לחברה הישראלית ולעולם במחקר ובהוראה. תודות למסורת החופש האקדמי באוניברסיטאות התאפשרו מאות שנים של הישגים אינטלקטואליים. אי אפשר לתאר את הישגי החשיבה, המדע והתרבות בעת החדשה בלא אוניברסיטאות בהן החופש האקדמי מובטח. החופש האקדמי ותחושת החופש שהוא מאפשר הם תנאי הכרחי לפריחת הסקרנות האינטלקטואלית ועבור החקירה, היצירה והלימוד האקדמיים פורצי הדרך.

לצד החופש האקדמי תכבד האוניברסיטה את חופש הביטוי בגבולות הדין של עובדותיה ותלמידותיה/יה, כולל החופש להתאגד, להתאסף ולהפגין בתחומיה אשר את מימושו תסדיר בנהליה.

החופש האקדמי בניהול האוניברסיטה מתממש ראשית באוטונומיה הרחבה שלה כלפי המערכת הפוליטית והחברה שמחוץ לה, ושנית בתוכה, באוטונומיה הולמת לפי העניין של היחידות האקדמיות. החופש האקדמי בניהול האוניברסיטה בא לאפשר את החתירה לידע ולמצוינות האקדמית תוך מתן משקל מרכזי וראוי לשיקולים אקדמיים ענייניים. הוא כולל אוטונומיה הבאה לידי ביטוי בקביעת מסגרות המחקר וההוראה האקדמית ושאינה אקדמית, בהחלטה על העדיפויות האקדמיות, בגיוס חברות/רי סגל אקדמי, במינוי/ים ובהעלאתן/ם בדרגה, בקבלה ובהערכה של סטודנטיות/ים ובהתנהלות האקדמית והמנהלית השוטפת. החופש האקדמי נבנה מקיום תנאי עבודה הולמים וסביבה מקצועית ואנושית תומכת.

החופש האקדמי במחקר כולל את החופש הרחב הניתן לחוקרים ולחוקרות בבחירת נושאי המחקר, בניהולו לפי הכללים האקדמיים, ובהצגתו ופרסומו. **החופש האקדמי בהוראה** כולל את החופש הרחב הניתן למרצים ולמרצות בבחירת נושאי ההוראה, תכניה ואופניה במסגרת הסטנדרטים האקדמיים (ובכפוף לצורכי ההוראה ביחידות האקדמיות השונות), ובחופש הביטוי הרחב שלהם/ן במהלך ההוראה. **החופש האקדמי במחקר ובהוראה** כולל גם את החירות לעסוק בנושאים לא מקובלים או מעוררי מחלוקת, לבחון אפשרויות בעייתיות, להטיל ספק, לערער על מוסכמות, להשמיע ביקורת ולהביע דעות לא פופולאריות. מחויבותם הראשונית של החוקרים/ות והמרצים/ות היא לאמת כפי שהיא נראית להם/ן. האוניברסיטה רואה חשיבות רבה בכך שחברי וחברות הסגל האקדמי המועסקים/ות במסגרתה יחקרו ויתבטאו ללא חשש מצנזורה ומסנקציות. מתן קביעות לחבר/יות הסגל האקדמי הבכיר תורמת אף היא לכך. האוניברסיטה מעודדת את הרוח החופשית ומעוניינת במחויבות ורצינות אינטלקטואלית ומקצועית, והיא תגבה את חבר/יות הסגל האקדמי שלה כל עוד הם עושים/ות שימוש ראוי בחופש האקדמי ופועלים/ות בהתאם לנהליה ולהוראות החוק.

החופש האקדמי של החוקרים/ות והמרצים/ות מלווה באחריות מיוחדת הנדרשת להתנהלות נאותה: מקצועית, עניינית, אמינה, הוגנת ומכבדת בני אדם. להוראה במיוחד מתלווים סמכות, כוח ויחסי מרות, ועל המרצים/ות להימנע מלנצלם לרעה. מרצים/ות לא ינצלו לרעה את החופש האקדמי באופן שיגרום להדרה או לאפליה לא עניינית, או באופן שאינו מכבד את תלמידיהם/ן או את זכותם/ן לחופש דעה, ויאפשרו בפתיחות השמעה של דעות ענייניות מגוונות, כולל אלה המנוגדות לעמדותיו/יה של המרצה. הם ילמדו באופן מקצועי וענייני וישתדלו להימנע מהתבטאויות מעוררות מחלוקת עזה אם אינן קשורות במישרין או בעקיפין בנושאי ההוראה והן נאמרות למטרות שהן בעליל לא מקצועיות. לחופש האקדמי של העוסקים/ות במחקר נלווית אחריות מיוחדת לבצע את מחקרם/ן באופן מקצועי, נטול פניות ושיקולים זרים, להימנע מניגודי עניינים במחקר ולשמור בכל עת על יכולת שיפוט עצמאית. האחריות הנלווית לחופש האקדמי של אנשי/נשות הסגל האקדמי כוללת את הציפייה כי הם/ן יציגו כיאות את חילוקי הדעות המקצועיים בשאלות האקדמיות הנדונות לצד הבעת דעתם/ן שלהם/ן והגנה עליה. אנשי/נשות הסגל האקדמי יקפידו בהתבטאויות המממשות

את חופש הביטוי האישי שלהם/ן בפומבי שלא ליצור את התחושה שדעותיהם/ן האישיות מייצגות את היחידה האקדמית שלהם או האוניברסיטה.

חופש האקדמי של הסטודנטים/ות כולל את החופש לבטא עמדות ודעות במסגרת סדר היום האקדמי (בכפיפות לצרכי ההוראה), בכיתות הלימוד ובמטלות האקדמיות, ומלווה בציפייה מהם/ן להתנהלות עניינית, אמינה, הוגנת ומכבדת בני אדם.

חופש האקדמי הוא ערך יסוד באוניברסיטה, שמקדם את השגת הידע והמצוינות האקדמית ואת התרומה האקדמית במחקר ובהוראה לחברה הישראלית ולעולם. מימושו בקהילת האוניברסיטה באופן פתוח, מירבי וראוי הוא בעל חשיבות מרכזית.